

Andrzej Marcinkowski

Czy w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku należy do akt sprawy przedłożyć odpisy aktów stanu cywilnego wszystkich uczestników i ich antenatów?

Palestra 48/9-10(549-550), 246-247

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**PYTANIA
I ODPOWIEDZI
PRAWNE**

Andrzej Marcinkowski

Czy w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku należy do akt sprawy przedłożyć odpisy aktów stanu cywilnego wszystkich uczestników i ich antenatów?

Z różnych stron docierają zapytania sformułowane wyżej. Otóż można zauważyć, że sędziowie w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku żądają przedłożenia odpisów aktów stanu cywilnego wszystkich – nieraz bardzo licznych – uczestników postępowania, a także ich wstępnych oraz rodzeństwa wstępnych itd. Nie zawsze tak daleko idące żądania są jednak uzasadnione.

Według art. 4 ustawy z 29 września 1986 r. – prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. Nr 36, poz. 180 ze zmianami) akty stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych. Ustalenie danych personalnych spadkodawcy i spadkobierców ustawowych, a także testamentowych powinno się więc opierać na odpisach aktów stanu cywilnego.

Udostępnianie danych osobowych z aktów stanu cywilnego nie narusza ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. Nr 133 poz. 883 ze zmianami), co jednak nie zawsze jest oczywiste dla urzędów stanu cywilnego, lecz tego szerszego zagadnienia nie zamierzam rozwijać w niniejszej odpowiedzi.

Problem tkwi w tym, że sędziowie bezpodstawnie domagają się przedłożenia odpisów aktów stanu cywilnego do akt każdej sprawy, chociaż potrzebne dokumenty zostały już zgromadzone w toczących się, a przeważnie już zakończonych, sprawach o stwierdzenie nabycia spadku po innych spadkodawcach. Dlatego też żądanie akt tych spraw z innego sądu, albo nawet z innego wydziału tego samego sądu, rozwiązałoby zagadnienie i znacznie przyspieszyłoby postępowanie sądowe. Oczywiście błędem byłoby przeprowadzenie dowodu z akt tych spraw, ale prawidłowe i wystarczające przecież będzie przeprowadzenie dowodu z odpisu aktu stanu cywilnego, znajdującego się w tych aktach, jako dowodu z dokumentu (art. 244 § 1 k.p.c.).

Z zupełnie niezrozumiałym uporem sędziowie wzdragają się jednak przed takim – zgodnym z polską procedurą cywilną – załatwieniem sprawy i obstają przy żądaniu przedłożenia odpisów aktów stanu cywilnego do każdej sprawy.

Powoduje to często zwłokę w załatwianiu wniosku oraz naraża uczestników postępowania na dodatkowe koszty. Akta sprawy pęcznieją, oczekiwanie wnioskodawcy na załatwienie wniosku niepotrzebnie się wydłuża, a adwokaci nie są w stanie wyjaśnić swoim klientom, dlaczego dla sądu nie mają żadnego znaczenia dokumenty zgromadzone w innych aktach sądowych.

Na marginesie zauważyć można, że formalizowanie postępowania sądowego niekiedy postępuje tak daleko, że sędziwi nie wystarcza nawet zapewnienie z art. 671 § 1 k.p.c. dotyczące wstępnych, którzy mieliby obecnie już 110 lat.

Wydaje się przeto, że uproszczenie postępowania sądowego jest możliwe także w sprawach, o których mowa w pytaniu, wymaga jednak spolegliwego działania sędziów i wszystkich uczestników postępowania o stwierdzenie nabycia spadku.

★

Zdzisław Krzemiński

Czy strona korzystająca w procesie cywilnym z pomocy pełnomocnika z urzędu może wypowiedzieć adwokatowi to pełnomocnictwo?

1. Pytanie to „ujawniło” się w sprawie, w której klient uzyskał w sprawie cywilnej zwolnienie od kosztów sądowych, a następnie na jego wniosek sąd ustanowił dla niego adwokata z urzędu. Następnie właściwa rada adwokacka wyznaczyła dla niego pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata X.

W toku postępowania doszło do pewnego „iskrzenia” między stroną a adwokatem z urzędu, w wyniku którego klient postanowił wypowiedzieć pełnomocnictwo adwokatowi. W tym momencie powstała wątpliwość czy jest to dopuszczalne?

2. Jak wiadomo z treści art. 118 k.p.c. wynika, że ustanowienie i wyznaczenie adwokata z urzędu dla strony zwolnionej od ponoszenia kosztów sądowych jest jednoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa procesowego. W ten sposób powstaje między klientem a adwokatem stosunek wyrażający się w określonych prawach i obowiązkach dla jednej i drugiej strony. Jest to sytuacja prawna taka sama jaka istnieje, gdy klient sam wybrał sobie adwokata. Otóż jednym z podstawowych uprawnień strony jest prawo do wypowiedzenia pełnomocnictwa. Może to nastąpić w formie pisemnej lub ustnej np. do protokołu rozprawy sądowej. Wypowiedzenie musi mieć jednak charakter kategoriyczny. Klient wybierając adwokata i udzielając mu pełnomocnictwa ma prawo do wypowiedzenia tego pełnomocnictwa.